

BİR LİDER OLARAK HZ. PEYGAMBER salallahu alehi ve sellem

ABDULFETTÂH EBÛ GUDDE

Çeviren
ZEYNEP ARMUTLU

TAKDİM

ABDULFETTÂH EBÛ GUDDE

Halep'te doğdu (1917). Ezher'den mezun oldu (1948). Ardından bu üniversitenin Arap Dili ve Edebiyatı Fakültesi'nde ihtisas yaptı. Şam Üniversitesi'nde öğretim üyeliğine başladı (1961). Riyad Şeriat Fakültesi'ne geçti (1965). Suriye'de Baasçılar tarafından bir yıl hapsedildi (1966). Şeriat Fakültesi'nde on yıl süreyle profesör olarak hadis, hadis usulü ve fıkıh usulü dersleri okuttu. Riyad'da vefat etti (1997). Muhammed Zâhid el-Kevserî'nin öğrencisi, M. Emin Saraç Hoca'nın yakın arkadaşı idi. Hadis, hadis usulü, akaid, tasavvuf, Arap dili ve edebiyatı, tarih, öğretim metotları gibi çok geniş yelpazede yetmişden fazla çalışması bulunmaktadır. Titiz ve derinlemesine inceleme yapması nedeniyle İslamî ilimler alanında büyük bir saygı kazanmıştır. Klasik kaynaklarda adeta gizli kalmış olan bilgileri ince bir işçilikle aydınlığa çıkarması kitaplarını herkesin müracaat etmek zorunda olduğu çalışmalar haline getirmiştir. *Mezû Hadisler, Zamanın Kıymeti, Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed ﷺ ve Öğretim Metotları, İlim Yolunda Sabır* ile yayına hazırladığı Abdurreşîd Nu'mânî'nin *İmam-ı A'zam Ebû Hanîfe'nin Hadis İlmindeki Yeri* Türkçeye çevrilen eserleri arasındadır.

ZEYNEP ARMUTLU

Lisans ve yüksek lisans eğitimini Ürdün Üniversitesi'nde İslami ilimler alanında tamamlamıştır. Eğitim süreci boyunca hadis ve İslam düşüncesi alanında yoğunlaşmış, farklı ülkelerdeki akademik deneyimleri sayesinde disiplinler arası bir perspektif geliştirmiştir. Halen Malezya Uluslararası İslam Üniversitesinde doktora çalışmalarını sürdürmekte ve araştırmalarını hadis ile çağdaş düşünce arasındaki etkileşim üzerine yoğunlaştırmaktadır. Çalışmalarında gelenek ile modern yaklaşımlar arasında dengeli ve analitik bir çerçevede benimsemekte, ilgi alanları arasında din, etik, insan ve toplum ilişkisi yer almaktadır. Akademik faaliyetlerinin yanı sıra eğitim, çeviri ve gönüllü çalışmalarda yer almakta, uluslararası akademik ortamda çalışmalarını geliştirmeye ve farklı disiplinlerle etkileşim kurmaya devam etmektedir. Arapça ve İngilizce dillerine hakimdir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	11
BİR LİDERDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	15
1. İlim	15
2. Cesaret	18
3. Cömertlik	22
4. Fiziksel Dayanıklılık	23
5. İstişare	25
6. İleri Görüşlülük	29
7. Zühd	37
8. Doğruluk	40
KATILIMCILARIN SORULARI	43
DİZİN	69

Bismillahirrahmanirrahim

Allah'a hamd olsun, insanlığın hidayet rehberi, aydınlık kaynağı, alemlere rahmet ile gönderilen, alimlerin ve zahidlerin, evliyaların ve mürebbilerin önderi, son peygamber Muhammed'e, ailesine ve ashabına sonsuz salat ve selam olsun.

Bundan sonra;

Kıymetli babacığımın -Allah mekanını cennet eylesin. bu kıymetli konuşması, yaratılmışların en hayırlısı olan peygamberin çok önemli yönlerinden birini ön plana çıkarır. Aynı zamanda babamın önderlik ve ferasetini de ortaya koyar. İranlı Sünni Beluşi kardeşlerimizden Üstad Muhammed Arif Ömer Zehiy bu konuşmayı Allah'ın ikramıyla yazıya dökmüş, açıklamış, hadislerin kaynağını ve doğruluğunu beyan etmiştir. Allah sevabına nail eylesin ve katında makbul kılsın.

Ben de bu çalışmayı okudum, gözden geçirdim ve yer yer bazı açıklamalarda bulundum. Allah'tan amelimizi kabul, yararlı ve muvaffak kılmasını dilerim.

Allah'ın resulüne, ailesine ve ashabına salat ve selam olsun, alemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun.

**Selman Ebu Gudde
Cidde**

18 Ramazan 1444 / 9 Nisan 2023

GİRİŞ

Alemlerin rabbi olan Allah'a hamd, Peygamber'e, ailesine ve ashabına salat ve selam olsun.

Bundan sonra;

Peygamberin örnek davranışlarını ve faziletlerini öğrenmek amacıyla sizinle bir arada bulunmayı lütfeden Allah'a şükürler olsun. Allah Rasulünün faziletleri saymakla bitmez, bu durum Allah'ın ona bahsettiği lütfun büyüklüğünün bir göstergesidir. Nitekim Allahu Teala ayet-i kerimede şöyle buyurur: 'Allah'ın senin üzerindeki nimeti pek büyüktür.'¹

İyiliğe dair bütün güzel özellikler Allah resulünde toplanmıştır. Her özelliği güzellikte zirvedir ve örnektir. Çünkü o, tüm insanlığa örnek olması için gönderilmiştir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem liderlik ve mürebbi vasfını ele alırken, aslında onun takdire şayan şahsiyet özelliklerini ve örnekliliğini konu edinmiş oluyoruz.

Günümüzde liderlik kavramı birçok yönden tanımlanmakta; siyasi liderlik, askeri liderlik, dini liderlik şeklinde farklı kategorilerde tasnif edilmektedir. Bu durum modern insanın bölünmüş ve parçalanmış olan kişilik yapısının bir yansımasıdır. Oysa liderlik ve mürebbi kavramını Peygamberin hayatında her yönü kuşatan

¹ Nisa Suresi, 113.

ve bütüncül bir şekilde görmek mümkündür. Nitekim hem Müslüman bireyin kişiliğinde hem de Müslümanların efendisinin şahsiyetinde tüm güzel özellikler bütüncül bir şekilde tezahür etmiştir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem çok yönlü bir liderdi. Hem siyasi bir lider hem komutan hem de insanları hidayete çağıran bir rehber olarak hayatın tüm alanlarında liderlik misyonunu üstlenmişti. Yani o insanlara hem dünya hem de ahiret konusunda liderlik ve rehberlik etmekteydi. Dolayısıyla onun kişilik özelliklerinde herhangi bir bölünmüşlükten söz edilemez. Allah Teâlâ güzelliklerin hepsini onda toplamış, diğer peygamberlerden üstün kılmıştır. Bu sebeple söz konusu bu vasıflar bize ilk liderimizden miras intikal etmiştir.

Lider; gerektiğinde savaşan, aynı zamanda tebliğ görevini yerine getiren, muallimlik yapan, sorumluluk bilinci taşıyan, yol gösteren kimselerdir. Bu vasıfları Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve diğer sahabelerin şahsiyetlerinde de açık bir şekilde tezahür etmiştir.

Ne var ki zamanla liderlik vasıfları birbirinden ayrılmış; namaz için bir imam, savaş için ayrı bir imam, her bir alan için müstakil bir otorite tayin edilmiştir. Bu ayrışma sonucunda, liderlik unsurları birbirinden kopmuş, kavramın içeriğinden koparılıp yozlaştırılmış, zulüm ve haksızlığa maruz kalmıştır.

Ancak peygamberin şahsiyetinde tecessüm eden bütüncül liderlik kavramı hatadan, yozlaşmadan ve her türlü sapmadan uzaktır. Zira bu yapı, Allah'ın dine ve şeriatına dayanan, kuşatıcı ve dengeli Müslüman şahsiyetinin inşasına yaslanmaktadır. Bu çerçevede peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bir lider ve mürebbi olarak taşıdığı bazı nitelikleri zikredeceğiz.

İslami literatürde ‘lider’ ve ‘mürebbi’ kavramları, delalet ettiği anlam bakımından birbirinden köklü bir biçimde ayrıldığı söylenemez. Ancak modern literatürde ‘mürebbi’ kavramı ‘liderlik’ kavramından bağımsız ve ayrı olarak ele alınmaktadır. Ancak konferansın başlığını belirleyen kardeşlerimizin böyle bir ayrımı esas aldığı söylenemez. Zira onlar, içinde yaşadığımız bu parçalanmış ve kopuk zihniyeti aşarak, peygamber sallallahu aleyhi ve selleme bir efendi, lider, öncü, kuşatıcı bir şahsiyet, öğretici bir rehber nebi ve resul olarak bütüncül bir bakışla yaklaşmaktadırlar. Bu başlık, konferansın içeriğinde amaçlandığı gibi, fiilen ve hakikatte peygamberin zatında birleşen bu vasıfları bütüncül olarak ele alma iradesidir.

Bir liderin taşınması gereken niteliklerin başında -bunu ilerleyen bölümlerde tekrar edebiliriz. gelen temel vasıf: yetenekli ve sevilen biri olmasıdır. Bu vasıflara sahip olan bir lider aynı zamanda nadir bulunan bir şahsiyettir. Zira liderlik bir yetenektir, satın alınan bir eşya değildir ki ne alimlerin dükkanlarından alınır ne de aktarlarda bulunur. Liderlik bir vasıftır, zaman içinde ve zorlu günlerin baskısı altında ortaya çıkar.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Araplar arasında en hayırlı kabile içinde, şerefli bir toplulukta yetişmiş, asil ve soylu bir liderdi. Allah onu Risalet ve davet görevi ile seçkin kılmış, mübarek şahsiyeti itibari ile özünde yetenekli ve sevilen biri olmuştur. Dost düşman sözüne kulak vermiş, insanlar topluluklar halinde Allah’ın dinine girmeyi tercih etmiştir.

Ne var ki çoğu zaman liderler bu vasıfları taşıyamaz böylece halkına karşı öfkeli ve sert bir tutum sergilemeye başlarlar. Liderlik otoritesi, yetenek yerine kılıç,

ateş, kırbaç ve zulümle gasp edilirse, şiddete ve diktatörlüğe dönüşür. Öte yandan liderlik yeteneğinden yoksun olan bir kimse sadece sevilen biri olarak bu makama getirilirse, bu durum onun sorumluluk ve ehliyet düzeyinde olmadığını gösterir. Böyle bir lider toplumu için ne bir katkı sağlar ne de bir yön belirler. Bu bağlamda insanların itaat edebilmesi için bir liderin hem yetenekli hem de sevilen olma özelliklerini birlikte taşıması gerekir.

Bu iki kelime ile özetlenen anlam, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şahsiyetinde en mükemmel şekilde tahakkuk etmiştir. Nitekim o yetenekli, sevilen, Allah tarafından gönderilmiş bir elçi, aynı zamanda öğretici, ilham kaynağı gerek savaşta gerekse barışta en doğru biçimde hareket eden bir rehberdi. Kalpler ona yönelmişti. Her adımı hikmet ve ileri görüşlülük ile şekillenmişti. Çoğu zaman zihinlerden ve ilham sahibi kimselerin dahi kavrayışından uzak kalan derin bir sağduyuya sahipti. Dolayısıyla peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, bu kuşatıcı ve bütüncül anlamı ile liderlik, önderlik ve imamlık konusunda en mükemmel model olmuştur.